

Het ijsbanenechec en de ondergang van Doekle Terpstra

Door Ineke Donkervoort

De ijsbanen in Nederland haalden de afgelopen maanden regelmatig de landelijke pers. Er mag gerust gesproken worden van een "ijsbanensoap". De basis lag in de onvrede van de KNSB over de kosten die Thialf rekende voor de kernploegen en de faciliteiten voor grote toernooien. Omdat ook elders initiatieven voor ijsbanen opkwamen, ontstond het idee voor een tender, georganiseerd samen met NOC*NSF. Het aanbod van beide organisaties was: tien jaar de trainingsplek van de kernploegen (lange baan, shorttrack en kunstrijden) en jaarlijks de eerste keuze uit de internationale wedstrijden die de KNSB van de internationale schaatsbond toegewezen krijgt. Een lastig te kwantificeren aanbod. Wie weet hoe de verhouding tussen NOC*NSF, KNSB en de gesponsorde teams zich de komende jaren zal ontwikkelen? Wie komen er uiteindelijk trainen? Hoeveel toernooien krijgt Nederland nog gezien de toename van het aantal ijsbanen in de wereld?

De gevraagde tegenprestatie was fors: aparte topsportbanen voor de drie disciplines,

uitmuntende medische zorg ter plekke, onderwijs voor sporters, initiatieven voor innovatie en duurzaamheid. Vanuit de topsportambitie heel begrijpelijk, maar economisch haalbaar? Het Mulier Instituut heeft begin dit jaar een rapport gepubliceerd over de rentabiliteit van alle ijsbanen in Nederland en de drie grootste in Duitsland. De conclusie is dat ijsbanen alleen, zonder nevenactiviteiten, niet rendabel zijn en dat voor de realisatie en/of exploitatie aanzienlijke overheidssteun nodig is. De nieuwe ijsbanen in Duitsland hebben allemaal een realisatie- en exploitatiesubsidie.

Op de door NOC*NSF uitgeschreven tender reageerden drie consortia. Het proces werd begeleid door adviesbureau Hypercube. In overleg met betrokkenen werd voorzien in een commissie met mensen van KNSB en NOC*NSF die, aangevuld met oud-schaatser Jochem Uytdehaage en een lector op het gebied van duurzaam bouwen, de aanbiedingen bekijken. Vervolgens was het aan de voorzitters van NOC*NSF en KNSB om de knoop definitief door te hakken. Er werden "procesmijlpalen" afgesproken. Anders dan gebruikelijk in tenders werd níet voorzien om voorafgaand aan de inhoudelijke beoordeling van de plannen de financiële haalbaarheid te toetsen. De plannen in Zoetermeer gaan ervan uit dat kantoren, evenementenhal, sportcentrum, medisch

centrum en hotel een positieve inbreng in de exploitatie zullen hebben. Almere gaat de banen aanvullen met een turnhal, kinderopvang, fitnessfaciliteiten, en volgens de folder "waar bedrijven in Almere maar behoefte aan hebben". Heerenveen laat het, tot de financiering van alle wensen rond is, bij de vernieuwing van de huidige accommodatie.

Het aanbod van Almere werd door de commissie het best beoordeeld. Ook omdat Almere de KNSB jaarlijks voor 0,3 miljoen euro gratis ijstijd voor zijn topsporters aanbod. Na tussenkomst van de rechter kreeg Almere de voorlopige gunning. De andere twee gingen in beroep. Volgens adviesbureau Hypercube is nú de toets op financiële deugdelijkheid aan de orde.

De realisatie van Zoetermeer kost 200 miljoen euro, van Almere 183 miljoen, en van Thialf 83 miljoen. Voor het laatste plan is 50 miljoen euro steun van de provincie toegezegd. Van de andere financiers is nauwelijks iets bekend. De suggestie in het rapport dat de gemeente Almere de plannen financieel gaat steunen, werd later in alle toonaarden ontkennd.

Zoals vaak met plannen werden er allerlei aannames gedaan om tot een gunstige businesscase te komen. Zowel in Zoetermeer als in Almere werd geschermd met meer dan 200 fte arbeidsplaatsen

na realisatie. Daarnaast werd gerekend met bezoekersaantallen en baten uit evenementen die veel hoger zijn dan die in Thialf.

De realiteit gebiedt daar vraagtekens bij te zetten. Financiering van bedragen tegen de 200 miljoen euro kost bij de huidige rente minimaal 10 miljoen per jaar. Daar komen de normale exploitatielasten van sportaccommodaties bij. De verwachting dat kantoren en hotels in de huidige markt zo veel opbrengen dat die kosten daaruit gecompenseerd kunnen worden, zal door de meeste financiers met een korrel zout worden genomen. Daar komt bij dat het aanbod van KNSB en NOC*NSF maar beperkte waarde heeft. Langebaanschaatsen is in Nederland weliswaar nog populair, maar wereldwijd is shorttrack de sport met toekomst. De KNSB heeft te maken met teruglopende bezoekersaantallen en ook de sponsoring van de teams lijkt moeilijker dan in het verleden. Een voor schaatsers belangrijke wereldbekerwedstrijd werd tot hun verbazing wegens dreigend verlies zelfs teruggegeven.

Voor de beoefening van de schaatssport op hoog niveau zijn accommodaties, sporters, sportorganisaties, sponsors en overheden nodig. Het optimale resultaat ontstaat als zij, met oog voor elkaars belangen, in nauw contact, een duurzame samenwerking nastreven. Besturen op

afstand werkt daarbij niet, zoals voorzitter Terpstra na de frontale aanval van topschaatser Sven Kramer heeft moeten ondervinden.

De KNSB en NOC*NSF lijken bij de keuze van accommodatie overvraagd te hebben en te weinig oog gehad te hebben voor economische principes. Sportgeld gaat nu ook zitten in kosten voor het begeleidend adviesbureau en juridische procedures. Wie berekent verder de maatschappelijke kosten als de schaatsers vertrekken uit het ook gesubsidieerde CTO Heerenveen? Wat als de plannen uiteindelijk toch niet realistisch blijken? Er staat al een onaf kasteel naast de A6 bij Almere.

In de sport gelden de gewone economische principes. Sport is echter ook emotie. Dat alles vraagt veel communicatie en mede daardoor bijzondere stuurmanskunst! Wie het onderste uit de kan wil, loopt het risico de deksel op de neus te krijgen. Dat heeft nu niet alleen de KNSB moeten ervaren, maar, door de opzet van het proces, ook NOC*NSF. ●

Ineke Donkervoort is ex-topsporter, sportbestuurder, organisatiedeskundige en eigenaar van ID management & advies (www.idmanagementenadvies.nl).